

Wspomnienie o prof. dr hab. Alinie Czarnomskiej (1927-2007)

W dniu 12 marca 2007 r. zmarła prof. Alina Czarnomska, niekwestionowany autorytet w dziedzinie genetyki i hodowli zwierząt laboratoryjnych.

To wspomnienie większość z nas mogłaby rozpocząć od tych samych słów: prof. Alinę Czarnomską poznałam/poznałem rozpoczynając pracę w Instytucie Onkologii. Dla każdego z nas pierwszy etap wtajemniczenia w zagadnienia onkologii przebiegał pod przenikliwym, a jednocześnie życzliwym okiem Pani Profesor.

Całe życie prof. Aliny Czarnomskiej było ściśle związane z nauką i pracą w dziedzinie biologii, począwszy od Liceum Przyrodniczego, poprzez studia na Wydziale Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, po pracę w Centrum Onkologii – Instytucie.

Prof. Alina Czarnomska działalność naukową rozpoczęła w 1951 roku, jeszcze jako studentka, pod kierunkiem Stanisława Wisłockiego, który rok wcześniej zorganizował Zakład Biologii Nowotworów w Instytucie Radowym im Marii Skłodowskiej–Curie. Tu swą działalność związała już na stałe z zagadnieniami biologii nowotworów, czego konsekwencją był doktorat nt.: „*Działanie kortyzonu na samorzutne i przeszczepialne raki gruczołu mlecznego myszy C3H*”, uzyskany w 1962 roku i stopień dr hab. nauk przyrodniczych uzyskany w 1978 roku na podstawie rozprawy pt.: „*Rola dziedziczności ustroju w etiologii nowotworów w świetle badań nad nowymi szczepami myszy BN/a i BN/b*”. Jej praca naukowa została uhonorowana tytułem naukowym profesora nauk przyrodniczych w 1987 roku.

Od początku pracy w Instytucie przewodnikiem naukowym prof. Aliny Czarnomskiej był prof. Kazimierz Dux – późniejszy kierownik Zakładu Biologii Nowotworów, który wywarł ogromny wpływ na Jej poglądy

naukowe, etykę zawodową i sposób kierowania zespołem. Odchodząc na emeryturę w 1986 roku prof. Kazimierz Dux przekazał swój Zakład i jego Księgę w najgodniejszą rękę ówczesnej doc. Aliny Czarnomskiej. W 1995 roku w miejsce Pracowni Genetyki i Hodowli Zwierząt w Zakładzie Biologii Nowotworów utworzono samodzielny Zakład Genetyki i Hodowli Zwierząt Laboratoryjnych, w którego powstanie Pani Profesor włożyła całą swoją wiedzę, zapał i poświęcenie. Bez reszty pochłonęły Ją prace związane z organizacją Zakładu oraz hodowli zwierząt laboratoryjnych w nowej siedzibie Centrum Onkologii – Instytutu.

Ogromną zasługą Pani Profesor było związanie Zakładu współpracą naukową ze znanymi ośrodkami zagranicznymi. Tacy naukowcy, jak prof. Otto Fritz Ernst Mühlbock z Holenderskiego Instytutu Raka, prof. Hans J. Hedrich z Akademii Medycznej w Hanowerze czy prof. Jurgen Güttner z Uniwersytetu w Jenie to powszechnie znane postaci świata nauki, z którymi, dzięki prof. Alinie Czarnomskiej, pracownicy Zakładu mieli okazję współpracować i poszerzać w ich placówkach swoją wiedzę i umiejętności. Wśród naukowców, których poznała osobiście, nie zabrakło tych największych, jak np. noblista George Davis Snell. Wielkie znaczenie dla samej prof. A. Czarnomskiej i dla całego Zakładu miała znajomość z dr Tatsuji Nomura z Japońskiego Towarzystwa Promocji Nauki. Pobyt w Japonii w 1985 roku był dla Niej okazją do poznania najnowszych rozwiązań w dziedzinie hodowli i badań na zwierzętach laboratoryjnych. Tę wiedzę, doświadczenie i rozwiązania organizacyjne przeniosła później na grunt Zakładu i chętnie przekazywała wszystkim zainteresowanym tymi zagadnieniami.

Osobnym rozdziałem w historii Zakładu była współpraca z dr Peterem Demantem z Holenderskiego Instytutu Raka w Amsterdamie. W badania dotyczące chłoniaków prof. A. Czarnomska włączyła się z całym Zakładem w ramach grantów europejskich ERB CIPA CT93, IC 15-CT98, ERB CIP DCT94. Chłoniaki były również tematem napisanej pod kierunkiem prof. A. Czarnomskiej rozprawy doktorskiej Hanny Szymańskiej.

Prof. A. Czarnomska wysłała na staże i do prac badawczych w Amsterdamie wielu pracowników Zakładu. Ta współpraca była wzajemnie korzystna i owocna, czego dowodem jest wspólna publikacja w *Cancer Research* artykułu pt.: „*Opposite Effects of Modifiers of the Apc^{Min} Mutation in Investine and Mammary Gland*” w 2003 roku, za którą została przyznana zespołowi nagroda Dyrektora

Prof Alina Czarnomska z zespołem Zakładu Genetyki i Hodowli Zwierząt Laboratoryjnych

Centrum Onkologii – Instytutu. Ostatnia wspólna publikacja ukaże się niestety pośmiertnie.

Prof. A. Czarnomska była osobą pełną entuzjazmu naukowego i konsekwencji w działaniach. Kierowania Zakładem Biologii Nowotworów i późniejszym Zakładem Genetyki i Hodowli Zwierząt nigdy nie traktowała jako dodatkowego obciążenia administracyjnego. Wszystko, co wiązało się z Zakładem, było dla Niej najważniejsze, mimo to znajdowała czas na dodatkowe zajęcia. Była współtwórcą Komisji Biologii Zwierząt Doświadczalnych oraz głównym redaktorem *Zwierząt Laboratoryjnych*, czasopisma, które ukazywało się od 1963 roku z niewielkimi przerwami przez 30 lat. U wielu osób rozbudziła zainteresowanie zagadnieniami właściwego podejścia do spraw hodowli i doświadczeń na zwierzętach laboratoryjnych.

Konsekwencją szerokiej działalności naukowej prof. A. Czarnomskiej było zaangażowanie się w prace Rady Naukowej Zakładu Genetyki Człowieka PAN, Komitetu Patologii Komórkowej i Molekularnej Wydziału Nauk Medycznych PAN, przewodniczenie Komisji Biologii Zwierząt Doświadczalnych oraz członkostwo w Komitecie Narodowym ds. Współpracy z *International Council For Laboratory Animal Science (ICLAS)* oraz *European Association for Cancer Research (EARC)*.

Szczególną uwagę prof. A. Czarnomska przywiązywała do działania w Lokalnej Komisji Etycznej do Spraw Doświadczeń na Zwierzętach. Etykę bowiem stawiała na pierwszym miejscu i bezwarunkowo wymagała jej od wszystkich współpracowników.

Praca prof. A. Czarnomskiej była wielokrotnie doceniana i nagradzana, czego wyrazem była: Nagroda I Stopnia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Nauki i Postę-

pu Technicznego przy Radzie Ministrów za: *Adaptacje i Wdrożenie Metod Pozwalających na Hodowlę Zwierząt Laboratoryjnych o Uznanym i Wymaganym Międzynarodowym Standardzie Genetycznym* z 1989 r. oraz nadane przez Radę Państwa odznaczenia: Srebrny Krzyż Zasługi w 1973 r., Złoty Krzyż Zasługi w 1986 r., Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski w 2002 r.

Prof. A. Czarnomska była osobą niezwykle wymagającą, lecz Jej wymagania w równej mierze dotyczyły innych, jak i Jej samej, co przysparzało Jej szacunku i sympatii.

Z odejściem człowieka tak wyjątkowego, jakim była prof. Alina Czarnomska, jej współpracownicy i wychowankowie utracili Osobę, która była dla nich zawsze autorytetem, inspiracją, pomocą i oparciem.

Dr hab. Elżbieta Wirth-Dzięciółowska
i współpracownicy
z Zakładu Genetyki i Hodowli Zwierząt Laboratoryjnych
Centrum Onkologii – Instytutu w Warszawie